

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2006. május 24.

**BIBLIAISMERET –
HIT GYÜLEKEZETE**

**EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI
ÉRETTSÉGI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

OKTATÁSI MINISZTERIUM

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatokat az útmutató szerint kell javítani és értékelni. A javítást a vizsgázó által használttól eltérő színű tollal, az alábbi jelöléseket alkalmazva kell végezni.

Helyes megoldás	✓
Szövegbeli hiány	√
Tartalmi hiba (aláhúzás)	_____
Értelmetlen szöveg, logikai hiba	~~~~~
Helyesírási hiba	=====

Az I. vizsgaösszetevő – a bibliaismereti feladatsor – javítása, értékelése

Az I. vizsgaösszetevő javításakor csak a megoldási útmutatóban megadott/megfogalmazott válaszelemeket lehet elfogadni, és az egyes feladatoknál feltüntetett pontozás szerint kell értékelni. A megadott válaszelemektől eltérést lehetővé tevő feladatokra, feladatelemekre a részletes megoldási útmutatóban külön utalás található.

A feladatok alatt található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van feltüntetve, a jobb oldali téglalapba kell beírni a tanuló által elért pontszámot. Fél pont, töredék pont stb. nem adható és nem léphető túl az egyes feladatokra meghatározott pontszám, vagyis plusz pont további helyes válaszelemre nem adható.

Az egyes feladatokra adott pontszámot át kell vezetni a feladatlap utolsó lapján található táblázatba. Itt kell a vizsgapontszámot meghatározni.

A bibliaismereti feladatsor **vizsgapontszámának kiszámítása**

A feladatsor megoldására összesen maximum 80 pont adható. A vizsgapont kiszámításához a vizsgázó által szerzett feladatpontok összegét kettővel el kell osztani, s ha nem egész számot kapunk, akkor a kerekítés szabályai szerint kell kerekíteni.

Például:

Feladatpont	75
Feladatpont fele	37,5
Vizsgapont	38

- 1. Az alábbi idézetek a Biblia egy-egy könyvéből származnak. Írja le a példa szerint, melyik könyvben és milyen helyzetben hangzottak el, ill. hogy mire vonatkoznak! (A fejezetszámot nem szükséges leírnia, a könyv sorszámát azonban – pl. 2Királyok könyve – igen.)**

A feladatra összesen 14 pont adható, elemenként: 2 pont:

A könyv helyes megnevezése: (A megoldásnál a zárójelben szereplő fejezet- és versszámok megadása nem szükséges.)	1 pont
A szituáció leírása:	1 pont

(A válaszban elég az alaphelyzet meghatározása.)

- a) *„És hátra tekintett az ő felesége, és sóbálvánnyá lett.”*

Könyv: 1Mózes (19:26)

Szituáció: Szodoma pusztulásakor Isten angyala sürgette Lótot és a családját, hogy gyorsan hagyják el a várost. Lót felesége visszanezett, visszavágyott, ezért meg is halt.

- b) *„...Simeon és Lévi, Dinának bátyjai, fegyvert ragadának s bátran a városra ütének, és minden férfit megölének. Khámort, és az ő fiát Sekhemet fegyver élére hányták, és elvitték Dinát a Sekhem házából, és kimentek.”*

Könyv: 1Mózes (34:26)

Szituáció: Amikor Jákob hazatért Lábántól, Sekhem városában telepedett le. Sekhem, a király fia megerőszakolta Dinát, Jákob lányát, majd feleségül kérte. Jákob fiai azt a feltételt szabták, hogy az egész város metélkedjen körül. A körülmetélkezés után Simeon és Lévi megölték a város férfi lakóit, majd elvitték Dinát.

- c) *„Ha Bálák az ő házat ezüsttel és arannyal tele adná is nekem, az Úrnak beszédét által nem hághatom, hogy magamtól jót, vagy rosszat cselekedjem. Amit az Úr szól, azt szólok. Most pedig én elmegyek ime az én népemhez; jöjj, hadd jelentsem ki néked, mit fog cselekedni e nép a te népeddel, a következő időben. ... Látom őt, de nem most; nézem őt, de nem közel. Csillag származik Jákobtól, és királyi pálca támad Izraelből; és általveri Moábnak oldalait, és összetöri Sethnek minden fiait.”*

Könyv: 4Mózes (24:13-14, 17)

Szituáció: Bálák, Moáb királya megijedt Izrael fiaitól, amikor azok a pusztai vándorlás során Moáb közelébe értek. Elküldött Bálámért, hogy az átkozza meg Izraelt. De Bálámmal négyszer is átok helyett áldást mondatott Isten. A fentieket negyedik próféciájában mondta. Akkor még nem volt közel az időpont, de Jákobtól fog származni a Messiás, aki legyőzi majd Izrael minden ellenségét.

- d) *„Így szól Círus, a perzsa király: ... Valaki azért ti köztetek az ő népe közül való, legyen vele az ő Istene, és menjen fel Jeruzsálembe, mely Júdában van, és építse az Úrnak, Izrael Istenének házát, ő az Isten, ki Jeruzsálemben lakozik.”*

Könyv: Ezdrás (1: 2-3); 2Kronika is elfogadható

Szituáció: Círus, perzsa király a 70 éves babiloni fogság végén visszaküldte a zsidókat, hogy ismét felépítsék a Templomot.

- e) *„De bocsássad csak rá a te kezedet, verd meg mindazt, ami az övé, avagy nem átkoz-e meg szemtől-szembe téged?! Az Úr pedig monda a Sátánnak: Íme, mindazt, amije van, kezedbe adom; csak ő magára ne nyújtsd ki kezedet. És kiment a Sátán az Úr elől.”*

Könyv: Jób könyve (1: 11-12)

Szituáció: Isten minden fia a mennyei trón előtt volt. A Sátán azzal vádolta Jóbot, hogy csak érdekből szereti Istent. (A könyv végén kiderült, hogy nincs igaza.)

- f) *„Felkelvén azonban a tanácsban egy farizeus, név szerint Gamáliel, az egész nép előtt tisztelt törvénytudó, parancsolta, hogy egy kis időre vezessék ki az apostolokat. És mondta azoknak: ... Mostanra nézve is mondom nektek, álljatok el ez emberektől, és hagyjatok békét nékik: mert ha emberektől van e tanács, vagy e dolog, semmivé lesz; Ha pedig Istentől van, ti fel nem bonthatjátok azt; nehogy esetleg Isten ellen harcolóknak is találtassatok.”*

Könyv: Apostolok Cselekedetei (5: 34-35, 38-39)

Szituáció: Miután Isten angyala kiszabadította a főpap és a szadduceusok által börtönbe zárt apostolokat, azok ismét elmentek a Templomba tanítani a népet. Ismét a tanács elé rendelték őket. A tanácsban felszólalt Gamáliel, és ezekkel a szavakkal intette józanságra őket.

- g) *„Ez jöve Jézushoz éjjel, és monda néki: Mester, tudjuk, hogy Istentől jöttél tanítóul, mert senki sem teheti e jeleket, amelyeket te teszel, hanemha az Isten van veled. Felele Jézus, és monda néki: Bizony, bizony mondom neked: ha valaki újonnan nem születik, nem láthatja az Isten országát.”*

Könyv: János evangéliuma (3: 2-3)

Szituáció: Nikodémus éjszakai beszélgetése Jézussal az újjászületésről.

Összesen: 14 pont

2. Írjon röviden a következő fogalmakról! (Válasza legalább három információt tartalmazzon!)

Jubileumi év:

A javítási-értékelési útmutatóban szereplő minden lehetséges elem 1-1 pontot ér. A feladatra legfeljebb 3 pont adható.

Lehetséges elemek:

- minden ötvenedik év,
- a kürtölés éve, bejelentésekor megfújták a kürtöt,
- mindenkire visszazállt a birtoka, az adósságokat és az adósrabszolgákat elengedték.

(A javítási-értékelési útmutatóban nem szereplő, más helyes elem is elfogadható.)

A Szent Szellem gyümölcsei:

1. szeretet, 2. öröm, 3. békesség, 4. béketűrés, 5. szívesség/kedvesség 6. jóság, 7. hűség, 8. szelídség, 9. mértékletesség/önuralom (A sorrend nem számít.)

Ennek a résznek a pontozása a következők szerint történik:

3 helyes válasz: 3 pont

2 helyes válasz: 2 pont

1 helyes válasz: 1 pont

Összesen: 6 pont

3. Párosítsa össze – a megadott példa szerint – az alábbi városokat és eseményeket! Írja a táblázatba a városok betűjele alá az események sorszámát!

A feladatra helyesen megoldott elemenként 1 pont, összesen 5 pont adható. A feladat hat elemből áll, ebből az első a példa.

a	b	c	d	e	f
1	4	5	6	3	2

5 pont

4. Írja le néhány mondatban Izsák feláldozásának történetét!

A javítási-értékelési útmutatóban szereplő minden lehetséges elem 1-1 pontot ér. A feladatra legfeljebb 3 pont adható.

Lehetséges elemek:

- „És monda: Vedd a te fiadat, ama te egyetlenegyedet, a kit szeretsz, Izsákot, és menj el Mórijának földére, és áldozd meg ott égő áldozatul a hegyek közül egyen, a melyet mondok néked.” (1Mózes 22: 2)
- „Hogy pedig eljutottak arra a helyre, melyet Isten néki mondott, megépítette ott Ábrahám az oltárt, és reá rakta a fát, és megkötözte Izsákot az ő fiát, és feltette az oltárra, a farakás tetejére. És kinyújtotta Ábrahám az ő kezét és vette a kést, hogy levágja az ő fiát.” (1Mózes 22: 9-10)
- „Akkor kiáltott neki az Úrnak Angyala az égből, és monda: Ábrahám! Ábrahám! Ő pedig felelt: Ímhol vagyok. És monda: Ne nyújtsd ki a te kezedet a gyermekre, és ne bántsd őt: mert most már tudom, hogy istenfélő vagy, és nem kedveztél a te fiadnak, a te egyetlenegyednek én érettem.” (1Mózes 22: 11-12)
- „És felemelte Ábrahám az ő szeméit, és látta, hogy íme háta mögött egy kos akadt meg szarvánál fogva a szövevényben. Oda ment tehát Ábrahám, és elhozta a kost, és azt áldozta meg égő áldozatul az ő fia helyett.” (1Mózes 22: 13)

A javítási-értékelési útmutatóban nem szereplő, más helyes elem is elfogadható. A jó megoldáshoz a fenti elemek helyes tartalmi ismertetése is elegendő.

3 pont

5. Írja a megfelelő személy neve előtt álló betűjelet a hozzá tartozó állításokhoz a kipontozott helyre! (Egy nevet többször is felhasználhat!)

Elemenként 1 pont, összesen 15 pont adható a feladatra.

a. Júda b. József c. Ismael d. Lévi e. Benjámin

- Nevének jelentése: dicséret. **a**
- Rossz híreket hordott testvéreiről apjának. **b**
- Jákob legkisebb fia. **e**
- Tőle származik a Messiás **a**
- Egyik testvérel kiirtotta egy város férfilakosságát. **d**
- Azt álmodta, hogy a kénék meghajoltak előtte. **b**
- Vad természetű ember. **c**
- Felesége Aszenát, az egyiptomi Ón papjának lánya. **b**
- Tőle származik Mózes. **d**
- Volt egy cifra ruhája. **b**
- Tőle származnak az izraelita papok. **d**
- Ábrahám és Hágár fia. **c**
- Fiai: Manassé és Efraim. **b**
- Szülésébe anyja behalt. **e**
- Egyiptom második embere lett. **b**

15 pont

6. Írja le a Tízparancsolatot! (Nem szükséges sorrendben és teljesen szó szerint.)

1. Ne legyenek neked idegen isteneid.
2. Ne csinálj magadnak faragott képet, és semmi hasonlót azokhoz, amik fenn az égen, lenn a földön, vagy amik a vizekben a föld alatt vannak.
3. Isten nevét hiába a szádra ne vedd.
4. Emlékezz meg a szombatnapról, hogy megtartsd azt.
5. Tiszteld apádat és anyádat.
6. Ne ölj.
7. Ne paráználkodj.
8. Ne lopj.
9. Ne tégy hamis tanubizonyságot.
10. Ne kívánd felebarátod feleségét, szolgáját...

A feladat pontozása a következők szerint történik:

- 9-10 helyes válasz: 5 pont
- 7-8 helyes válasz: 4 pont
- 5-6 helyes válasz: 3 pont
- 3-4 helyes válasz: 2 pont
- 1-2 helyes válasz: 1 pont

5 pont

7. Magyarázza meg röviden a következő szövegrészt!

A javítási-értékelési útmutatóban szereplő minden lehetséges elem 1-1 pontot ér. A feladatra legfeljebb 2 pont adható.

Máté 13: 47-48

„Szintén hasonlatos a mennyeknek országa a tengerbe vetett háléhoz, amely mindenféle fajtát összefogott; melyet, minekutána megtelt, a partra vontak a halászok, és leülvén, a jókat edényekbe gyűjtötték, a hitványakat pedig kihányták.”

Lehetséges elemek:

- háló – Isten országa,
- jók – igaz, megtért emberek,
- hitványak – képmutató, bűnös keresztények,
- halászok – Isten angyalai,
- edények, kidobálás – üdvösség vagy ítélet.

(A javítási-értékelési útmutatóban nem szereplő, más helyes elem is elfogadható.)

2 pont

8. Döntse el, melyik állítás igaz és melyik hamis! Írjon a táblázatba az állítások betűjele alá I-t, ha az állítás igaz, H-t, ha hamis!

Helyes megoldásonként 1 pont, összesen 5 pont adható.

a	b	c	d	e
H	I	I	I	H

5 pont

9. Írja le, hogyan teljesedett be az alábbi messiási prófécia Jézus Krisztus életében!

A javítási-értékelési útmutatóban szereplő minden lehetséges elem 1-1 pontot ér. A feladatra legfeljebb 2 pont adható.

1Mózes 3:15

„És ellenségeskedést szerzek közötted és az asszony között, a te magod között, és az ő magva között, az neked fejedre tapos, te pedig annak sarkát mardosod.”

Lehetséges elemek:

- Isten azt ígérte, hogy a Sátánt egy asszonytól született ember fogja legyőzni.
- Ez az ember Jézus Krisztus lett, aki asszonytól (nem férfitől és asszonytól) született.
- Jézus a Sátán fejére taposott, és végleg legyőzte.
- A Sátán pedig csak Jézusnak a sarkát tudta megmarni = rövid ideig tartó fájdalmat, halált tudott csak okozni.

2 pont

10. Írja le röviden Kóré és társai lázadását!

A javítási-értékelési útmutatóban szereplő minden lehetséges elem 1-1 pontot ér. A feladatra legfeljebb 3 pont adható.

Lehetséges elemek:

- Mózeszt kritizálták, azt mondták, hogy sokat tart magáról.
- Másnap a föld megnyílt, és elnyelte Kórét, Dátánt és Abirámot.
- A többi 250 lázadó fejedelem is meghalt.

(A javítási-értékelési útmutatóban nem szereplő, más helyes elem is elfogadható.)

3 pont

11. Pótolja a szövegből hiányzó szavakat és írja a megfelelő betűjel után a kipontozott helyre!

A feladatra összesen 4 pont adható. Minden helyesen beírt szó 1 pontot ér. Csak az útmutatóban megadott szavak fogadhatók el.

- a:** prófétákat
b: földnek
c: eltapossák
d: világossága

4 pont

12. Írja a helyes megoldás betűjelét a jobb oldali négyzetbe! Minden esetben csak egy helyes válasz van!

A feladatra összesen 5 pont adható. Minden helyes válasz 1 pontot ér.

1.	B
2.	C
3.	A
4.	D
5.	D

5 pont

13. Foglalja össze röviden, mit ír a Biblia a Sátán bukásáról? Válasza legalább három információt tartalmazzon!

A javítási-értékelési útmutatóban szereplő minden lehetséges elem 1-1 pontot ér. A feladatra legfeljebb 3 pont adható.

Lehetséges elemek:

- Felkent, oltalmazó kérub volt, Isten tüzes hegyén járt,
- bölcsességét arra használta, hogy gazdagságot gyűjtsön magának,
- emiatt, valamint szépsége miatt felfuvalkodott,
- üzletelése miatt belseje megtelt erőszakossággal,
- bűnöket kezdett elkövetni.
- Istennek mondta magát,
- az igazi Isten ellen pedig fellázadt,
- az angyalok egy részét (1/3) is lázadásba vitte.
- Felfuvalkodottságában megromlott a bölcsessége,
- korrupciójával pedig beszennyezte a rá bízott szent helyeket (Ezékiel 28).
- Isten trónjára kíváncszott, magasan az angyalok fölé. Lázadása célja tehát a mennyei hatalomváltás volt (Ésaiás 14).

(A javítási-értékelési útmutatóban nem szereplő, más helyes elem is elfogadható.)

3 pont

14. Írjon röviden a következő bibliai személyről! (Válasza legalább három információt tartalmazzon!)

A javítási-értékelési útmutatóban szereplő minden lehetséges elem 1-1 pontot ér. A feladatra legfeljebb 3 pont adható.

Lehetséges elemek:

Ráháb:

- Jerikóban lakott,
- prostituált volt,
- elrejtette, így megmentette Józsué kémeit,
- vörös fonalat akasztott ki ablakába,
- Jézus öse,
- szerepel a hit hősei között.

(A javítási-értékelési útmutatóban nem szereplő, más bibliai elem is elfogadható.)

3 pont

15. Párosítsa össze – a megadott példa szerint – az apát és fiával!

A feladatra elemenként 1 pont, összesen 5 pont adható.

Jákob	Júda
Saul	Jonatán
Zakariás	Keresztelő János
Ábrahám	Ismael
Dávid	Salamon

5 pont

Javítási-értékelési útmutató a II. vizsgaösszetevő értékeléséhez

A II. írásbeli vizsgaösszetevőnél a vizsgázó két előre megadott cím közül saját választása szerint csak egyet („A” vagy „B” tétel) dolgozott ki. A vizsgázó által elérhető maximális pontszám 60 pont. Mely a következő főbb összetevőkből áll:

Tartalom: 50 pont

Nyelvi megformáltság: 10 pont

Nyelvi megformáltság

A dolgozat nyelvi megformáltságára maximálisan 10 pont adható.

A nyelvi megformáltság értékelésénél az alábbi szempontokat kell figyelembe venni:

- A dolgozat értekező prózában íródott-e? A fogalmazás megfelel-e az esszé műfaji követelményeinek?
 - A vizsgázó fogalmazása a tartalom logikus kifejtését szolgálja-e? Világos-e a szöveg felépítése, megkülönböztethető-e a szövegben a téma felvezetése, tárgyalása és lezárása? Előre halad-e a vizsgázó a téma kifejtésében?
 - Mennyire meggyőző a vizsgázó által készített szöveg?
-

- A szöveg értelmes mondatokból áll-e?
- Olvasható-e a szöveg?
- Vét-e a vizsgázó nyelvhelyességi és helyesírási hibákat?

Tartalom

A dolgozat tartalmi elemeire maximálisan 50 pont adható.

Az értékelésnél a következő általános szempontokat kell figyelembe venni:

- A szövegalkotási feladat annak megítélésére szolgál, hogy képes-e a vizsgázó a Szentírást – a rendelkezésre álló időtartam adta keretek között – a szöveg címében megadott téma szempontjából tanulmányozni.
- Helyesen válogatja-e ki a témához tarozó (releváns) igeszakaszokat?
- Egymásra vonatkoztatva tud-e a vizsgázó értelmezni különböző szentírási szakaszokat?
- Ki tudja-e fejteni a konkrét témában a bibliai szövegek alapvető mondanivalóját?
- Mennyiben tudja értelmezni a vizsgázó a Szentírás korokon túlmutató, a jelenre, illetve a hívők és más társadalmi csoportok helyzetére vonatkozó mondanivalóját?
- Amikor a feladat ezt megköveteli, levon-e a vizsgázó általános szellemi és erkölcsi tanulságokat?

A szövegalkotási feladatnál egy olyan fogalmazást kell a vizsgázónak készítenie, amely a feladat meghatározásban szereplő szempontoknak megfelel. Az egyes szempontok meglétét és kidolgozását egyenként a meghatározott pontszám kereteken belül kell értékelnie a javítónak.

Az egyes tartalmi elemekre adott pontokat a fogalmazás elkészítésére biztosított hely után található táblázatban kell rögzíteni, a tanuló által választott „A” vagy „B” oszlopában. A nyelvi megformáltságra és a tartalmi elemekre adott összpontszámot át kell vezetni a feladatlap utolsó oldalán található táblázatba.

Tartalmi értékelés:

„A”

Cím: Dávid király sikerei és kudarcai

Feladat: *Készítsen értekező dolgozatot a fenti témában! Dolgozatában mutassa be, hogy Dávid király trónra lépésének mik voltak az előzményei! Mutassa be Dávid néhány Ön által fontosnak talált döntését, illetve cselekedetét, amikor Isten igéjével összhangban cselekedett! Ezek a döntések és cselekedetek, hogyan befolyásolták Dávid uralkodói teljesítményét és személyes sorsát? Térjen ki dolgozatában Dávid valamelyik bukásának szellemi és erkölcsi tanulságaira! Térjen ki arra is, hogy bukása után helyre tudott-e állni Dávid? Melyek Dávid történetének legfontosabb szellemi és erkölcsi tanulságai?*

- Az előzmények bemutatása (pl.: a Ruthtól való származás, gyermekkor, Sámuel általi felkenetés, Saul uralkodása, Dávid tevékenysége Saul udvarában, Góliát legyőzése, Jonathánnal kötött szövetsége, menekülése Saul elől, a menekülés során tanúsított bátorsága és hűsége Isten igéjéhez stb.)

10 pont

-
- Dávid egy-két döntésének (pl. a menekülése során nem ölte meg Sault, Jeruzsálem elfoglalása, a frigyláda felvitele stb) cselekedetének és ezek következményeinek bemutatása, helyes értelmezése	15 pont
- Dávid egyik bukásának (pl. Siklág, Bethsabé eset stb.) értelmezése és a következmények elemzése	10 pont
- A bukás utáni helyreállítás elemzése, tanulságok bemutatása	10 pont
- A bibliai és teológiai kifejezések, fogalmak helyes, következetes használata	5 pont
Összesen a tartalmi elemekre:	50 pont

Tartalmi értékelés

„B”

Cím: Jézus Krisztus tanítása a Tízparancsolat erkölcsi útmutatásáról a tanítványok számára

Feladat: *Készítsen értekező dolgozatot a fenti témában! Dolgozatában mutassa be, hogyan értelmezte Jézus a Tízparancsolatot (2Mózes 20:1-17 és 5Mózes 5:6-21) az Újszövetségben! A teljesség igénye nélkül térjen ki az egyes parancsolatokról szóló jézusi tanításra, illetve mutassa be azt is, hogy a Megváltó életvitelében, szolgálatában hogyan értelmezte és valósította meg a törvény útmutatását. Fogalmazza meg azt is, hogy általánosságban hogyan értelmezte Jézus az Ószövetség és benne a Törvény érvényességét tanítványai számára! Válaszolja meg hogyan kell egy újszövetségi hívőnek viszonyulnia a Tízparancsolathoz! Válaszához használjon fel a témára vonatkozó újszövetségi igeszakaszokat!*

- Jézusnak a témára vonatkozó részletes tanításának, az úgynevezett Hegyi beszéd (Máté 5-7 fejezetek) idetartozó szakaszainak az ismertetése és elemzése	15 pont
- Egy vagy néhány konkrét példa bemutatása a Megváltónak a törvényhez való viszonyára a személyes élettörténetéből és szolgálatából (pl. körülmetélése, kalásztépés és betegek gyógyítása szombaton stb).	10 pont
- Jézus értelmezése az Ószövetség és törvény érvényességéről	10 pont
- Az újszövetségi hívők (tanítványok) és a Tízparancsolat viszonya	10 pont
- A bibliai és teológiai kifejezések, fogalmak helyes, következetes használata	5 pont
Összesen a tartalmi elemekre:	50 pont